

Warszawa, dnia 25 lutego 2016 r.

Protokół drugiego posiedzenia Senackiego Zespołu ds. Ochrony Konsumentów

Dnia 25 lutego 2016 r. w połączonych salach nr 179/182 w gmachu Senatu RP odbyło się posiedzenie zorganizowane przez Senacki Zespół ds. Ochrony Konsumentów, poświęcone ocenie skuteczności działań służb publicznych przeciwko tzw. „dopalaczom”. „Dopalacze” to termin nieposiadający charakteru naukowego używany potocznie dla nazwania grupy różnych substancji lub ich mieszanek o rzekomym bądź faktycznym działaniu psychoaktywnym, nieznajdujących się na liście substancji kontrolowanych przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Zaproszeni goście zaprezentowali podczas posiedzenia zarówno działania jednostek w zakresie przeciwdziałania „dopalaczom” w roku 2015 oraz wskazali na problemy i bariery natury prawnej i organizacyjnej, które utrudniają służbom skuteczne działania na rzecz wyeliminowania z obrotu środków chemicznych o charakterze psychoaktywnym.

Jako pierwszy zabrał głos Główny Inspektor Sanitarny pan Marek Posobkiewicz. Poinformował on uczestników posiedzenia, że w okresie 2012 – 2015 Państwowa Inspekcja Sanitarna przeprowadziła ponad 3200 kontroli, ujawniła 665 punktów sprzedaży „dopalaczy”, zakwestionowała ponad 160 tys. produktów oraz nałożyła kary pieniężne w wysokości ok. 50 mln zł. Od 2010 roku liczba sklepów z „dopalaczami” zmniejszyła się z 1378 do 170 ujawnionych w 2015 roku. Niestety nie uległa łatwości zakupu „dopalaczy” albowiem są one oferowane za pomocą stron internetowych, są też zdecydowanie tańsze od klasycznych narkotyków.

Pan Daniel Ilnicki z Izby Celnej w Rzepinie poinformował uczestników posiedzenia, że dnia 1 lipca 2015 r., weszła w życie nowelizacja Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. 2012 r. poz. 124 j.t.). Nowe przepisy zakazują wytwarzania, wprowadzania do obrotu oraz przywozu do Polski środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Zakaz przywozu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych jest egzekwowany przez Służbę Celną natomiast nadzór nad przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych sprawuje nadal Państwowa Inspekcja Sanitarna. Obowiązujące jest także Porozumienie z dnia

26 października 2011 r., zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych. Tym samym Służba Celna w zakresie zwalczania „dopalaczy” odpowiedzialna jest wyłącznie w zakresie ich przywozu z krajów trzecich.

Pani Bogusława Bukowska z Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii w Ministerstwie Zdrowia podkreśliła, że działania resortu koncentrują się na działaniach profilaktycznych i informacyjnych, które mają zniechęcić do zażywania oraz eksperymentowania z różnymi substancjami psychoaktywnymi. Pani Bukowska podkreśliła, że Polska jako jeden z pierwszych krajów Unii Europejskiej prowadzi od 2010 roku systemowe zwalczanie „dopalaczy”.

Odnosząc się do problemów i barier natury prawnej i organizacyjnej, utrudniających podejmowanie skutecznych działań na rzecz wyeliminowania z obrotu środków chemicznych o charakterze psychoaktywnym pani Anna Wiśniewska, prokurator Prokuratury Generalnej wyjaśniła, że w ustawodawstwie polskim funkcjonuje zamknięty katalog środków odurzających i substancji psychotropowych. Zgodnie z ustawowymi definicjami, zawartymi w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii są nimi tylko te substancje, które ujęto w katalogach środków odurzających bądź substancji psychotropowych, stanowiących załączniki do tej ustawy. W praktyce oznacza to, że każda nowa, wytworzona bądź wykryta, uzyskiwana naturalnie bądź syntetycznie substancja o podobnym lub identycznym oddziaływaniu na ośrodkowy układ nerwowy człowieka jak ujęte w tych katalogach substancje, ale o innym składzie chemicznym, różniącym się nawet tylko jednym wiązaniem cząsteczkowym, nie jest według ustawy środkiem odurzającym ani substancją psychotropową i nie podlega właściwym dla nich ograniczeniom w wytwarzaniu i obrocie, określonymi w ustawie.

Po wystąpieniach gości, przewodniczący Senackiego Zespołu ds. Ochrony Konsumentów senator Ryszard Majer zaprosił uczestników posiedzenia do udziału w dyskusji, której nadrzędnym celem była skuteczna ochrona najsłabszej grupy konsumenckiej tj. młodzieży, przed negatywnymi skutkami zażywania „dopalaczy”. Uczestnicy posiedzenia proponowali nawiązać do modelu brytyjskiego i wprowadzając prawo generyczne zakazać produkcji i handlu całych grup substancji o określonych cechach

generycznych, a nie ja to ma miejsce w Polsce enumeratywnie wyliczonych w załączniku do ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Proponowali też nawiązać do modelu przyjętego na Litwie i Łotwie, gdzie lista substancji ujęta w katalogu środków odurzających bądź substancji psychotropowych jest rewidowana co miesiąc w drodze rozporządzeń. Uczestnicy posiedzenia zwracali też uwagę na trudności na jakie napotykać się lekarze udzielający pomocy osobom zatrutym tzw. „dopalaczami”, nie ma bowiem opracowanych procedur leczenia jak w wypadku zatruc klasycznymi środkami odurzającymi a zatruci „dopalaczami” leczeni są objawowo. Zgłoszona została też propozycja częstszego wykorzystania rozwiązań przewidzianych w Ustawie z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. 2015 r. poz. 322 j.t) albowiem działając na jej podstawie udało się doprowadzić do zamknięcia dwóch sklepów z „dopalaczami”. Podsumowując posiedzenie przewodniczący Zespołu senator Ryszard Majer podkreślił rolę profilaktyki w zwalczaniu produkcji i handlu „dopalaczami”, poinformował też uczestników posiedzenia, że możliwe jest uruchomienie w parlamencie szybkiej ścieżki legislacyjnej zmierzającej do ukrócenia tego procederu.

Protokół sporządzono

w Biurze Spraw Senatorskich (P.B.)

tel. (22) 694 95 40

bss@nw.senat.gov.pl